

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresztély Pál urak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordai utca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasabos garmond soron 6 kr egyezri beiktatás után 30 kr bélyeg díj. Hirdetéseket felvételnek: Helyben; a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és Keresztély Pál papírkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Könyvtárca 60. sz.) Bécsben: Hasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.) Oppeln: Alajoussat (Wollstr. 22. sz.) Rudolf-Messe off. Zeitung. Auer (Stadt-Steinstraße 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttgart. Nyititott cikkek: sora után 20 kr. előleg beiktatása mellett a szerkesztőséghez címzendők. Előfizetéseket a hírtérési díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Kedvező előjelek.

A munka erkölcsnemesítő egy a magán élet viszonyaiban, mint a közügyek előbbre vitele körül folyó küzdelemben; ha e tapasztalati igazságot, mint a demotratia korának haladási igényeivel megegyezőt elvitatni nem lehet, akkor örömmel szemléljük a román testvéreink közt mutatkozó választási mozgalmat.

A míg a románok Baritü jószavait fogadták el hiszekegyül, természetes, hogy a sült tuzokok elérkeztere várva letelepedtek az édes semmittevés bundájára. A passivitas tunyasaga végtére is álmat hozott szemekre, s így laltak szobuul szebb, nagyszerü, dicsö dolgokat: egy soha sem létezett nagy ország feltámasztását. Ez bizony megtörtént volna mással is, ha tetlenül töltött volna el életét, kivált, miután mindegyre találkoztak nemcsak saját fia közül, de idegenek is, kik öket álomra ragatták, s ha olykor olykor szeméit dörzsölgeté, ismet csak képzeletét igyeke tek fokozni, rögtön reagyujtva egy-egy szép tundermeséro.

A nemzetek itju korukban nagyon fogékonyak a merengésekre. Jól esik a távol, elrheellen egekbe kalandozniuk, ha mindjárt csak gondolatbanis, bár itt alatt terdig gázolnak a porban, és a mitöbb — a tunyaságszulte nyomorban.

Hanem a valóra serkenés percze előbb utóbb bekövetkezik. Ilyenkor az a nép, mely abrándoknak élt akkorig, hajlandó az egykor elhallgaltatott higgyatubbak szavait is fontolóra venni, s összerimeri az abránd ígéréteit, a való kézzelfogható adataival.

A román atyafiak is így jártak.

Hosszas ideig gyönyörködtek a daco-román légvárakról írt és beszélt regekben, hagyományokban; végre azután meggyöződtek, hogy a mig egy új királyság fellegvárában képzeltek magukat, voltaképen ottesücsültek „dupa cuptor,” még alkotmányada jogait sem gyakorolva.

Elhittettek volt velök, hogy rabszolgák, nyügbe, bilincsebe van verve lábuk, kezük, holott csak ök nem akárták e tagjaikat használni; addig sugdosta fülokbe a lelkiismeretlenség az elnyomatást, mig végtére önmagukat mozdatatlanságra kárhoztatván rögeszmévé vált agyukban az, hogy le vannak köve, mit sem tehetnek.

Pedig a törvény előttük is ép úgy megnyitotta a politikai jogok sorompoit, mint e haza másajku polgarai előtt, ök meg sem akartak a politikai mezön dolgozni, ugy velve, hogy ez a renyhesegec hasznal nemzetiségük fejlődésének: megörzi a régmúltat s előkészíti a jövőt. Most mar kezdik belátni, hogy mit sem használtak az abrándozással és sirankozással, és munkához kezülnék.

A passivitas nagy profetája: egy idő óta olyan légies alakká változott, mintha csak szetparólgásra készülné; látva, hogy mások nem repulnek, s a földön járnı készülnek — ö maga látszik szarnyára változni — a föllegek közé emelkedik, csak nehogy ezek eltakarják.

Gyakorlati államferfiakat látunk helyette előtérbe nyomulni; ezek szolauak most a románokhoz, munkához intik öket; dologra fell ez a jelszó.

Ezek nem ígérnek minden szellérnek mosiát, minden mosiásnak 10 font aranyat, s az egész nemzetiségnek egész új birodalmat; hanem csak azt mondják, hogy a mindennapi kenyereért is meg kell dolgozni, s így a politikai jogok bővítését is csak munka és küzdelemmel lehet kivívni, lépésről lépésre.

TÁRCSA.

Petki János élete.

— Irtá: V. s. —
(Vége.)

Petki előtt a tankötevények többnyire vallásos irányúak voltak, az övének alapja a hazaszeretet. Ebből kiindulva próbálja meg a terde irányban indult ifjúságot az elfajulás és elkorcsosodás útjáról egy jobb és nemessebb ezénál végzodo útja teritlen. Azert int öket már a bevezetés első sorában:

Ifjúság viragját ti kik viselitek,
Hazauban szép nemes vitor születtek,
Ha jó hírrel, neveléssel igyekeztek:
Ez ki sin irasom, töltek, hogy ertsetek.

Oly igen szerettek szerelmes nemzetem,
Mert ti veretekből vagyou eredeim;
De keves jól tathat köztetek en szemem,
Azert tu-ul gyakran keserü deit szavem.

Az jo erkölcs nálunk az igaz nemesség;
Kiben az nem lakik, unesen öt tisztesség,
Noha nemes nevünk örül minden kozsá;
De anyanyelvet nem szán réánk ez eke-ség.

Nagy munka, fáradság meretlekes élet,
Drága szép tudományt unatend nemeshitet;
Mu peng csak tunyan levtünk ez mellett
Ugy szerzünk viagban mostan nemes nevet.

Most ezt a szót is megértik a románok; mert hát az ép test utóhára is megújja a téllenséget, így egy életérés nép sem elégitheti ki tetszomját a folytonos düzögös és sutha vonulással.

Szerencsének tartjuk, hogy ez a korszak is elkövetkezett — valahára.

A románok abban igyekeznek, hogy különösen az erdélyi részeken minél több képviselőt választassanak meg fiaikból; ez nagyon is érthető buzgalom. Mi csak annyiban véljük ezt megfontoltságba ajánlandónak, hogy ne csak a nemzetiségi ügy felkarolása tüzessek ki e jelöltek programjával, hanem a vezetők és clubbók emlékezzenek meg arról is, hogy e speciális érdekek fölött ott áll a haza mindnyájunkkal közös érdeke, s ennek amaz is alárendelendő.

A n-szebeniek már sürgetik a román központi bizottságot, állapítsa meg a jelöltek listáját és tegye köze; mások azt számítgatják, hány románjuk képviselőt vihetnének keresztül az erdélyi részeken: számitanak 15-re söt összetartás mellett többre is; stb. stb.

Mindez hangosan hirdeti a román választók és intelligencia tevékenységét.

Ennek örülünk mi.

A munkaközben mindinkább elparolognak a teoriák rózsás alakjai, s a gyakorlati eredmények ép román véreinket fogják legelőbb meggyözni arról, hogy a meglévő földecske és házaoska többet ér egy álmodott birodalom és tündérvárostélynál. Ha a gyakorlati fáradozás gyümölcseit élvezendik, ma-holnap ép a románok fognak jót nevetni az egykor bántult táltosokan és jóvendőmondásaikban.

Török Albert

udvarhelyszéki képviselőjelölt programbeszéde az 1872/75-ki országgyűlés legfontosabb és legsürgösebb teendőiről

(A Sz.-Udvarhelyt, máj. 8-án tartott 565 tagból álló deákparti képviselőjelölt értekezleten.)

Tisztelt választó polgarok! Miután önök nagyra becsült bizalmukkal megajándékozva, ujlag gróf Bethlen János és esékely személyemet állították fel képviselőjelöltekül, ennélfogva ersölési kötelességemnek ismerem — az esetre, ha képviselőnek választatom — röviden nyilatkozni azon elvekről, melyeket követni fogok.

Mióta a népképviseleti rendszer behozatalával a követi utasítások megszűntek, a képviselőjelöltek nyilatkozatai nagyfontossággal bírnak. Egy erkölcsi szerződés ez, melyet a választás szentesít. Egyrésztől biztosíték a választónak, hogy érkekei minö elvek alapján képviseljenek; másrésztől a polgari becsület ötfalma alatt elvállalt kötelezettség, hogy a képviselő választói bizalmával visszaélni ne fog.

En, miként eddig, ugy jövőben is nagy hazánkfa Deák Ferencz vezérlete alatt lévő országos pártok lesznek tagja; s azon közjogi kiegyezést, mely alkotmányos életünk bekés fejlődésének alapját képezi — az 1867. évi XII. t.-cizikket — jövőre is tiszt letben tartom; mert a mióta a nemzet fejedelmével kibékült, európai helyzetünk nem változott, és ma sem tudja megmondani senki, minö esélyek fognának bekövetkezni e sokat szenvedett hazára, ha a nemzet képviselői ezen kiegyezést eldobnák.

E kiegyezés — a nemzet számára megnyitotta a szabad munka és törekvés mezéjét; rajunk áll azt a meddő és idorahó közjogi vita és pártoskodás helyett, czélszerűen felhasználni.

Elmultak azon idők, midön valamely nemzet füg-

Nem regen tottek le a f gyveri nyakunkról:
Emlékeztünk sinos régi romlasunkról;
Kis békesség alatt hízuuk tobzodástól,
Ki miatt elpusztult nagy nép sok országból,“ stb.
„Sokkeppen ezekről én is gondolkodván,
Mulaodot, jövendöt előfotvén, hányvan,
Emverek mivoltan elmémet fárasszván
Leülék buskodyva, fejemet lehajtván.
S emeire álom azomban érkezek
Holott almélkodva csoda-látást láték...“

A csodalátás az volt, hogy zenzéssel az égből két „pogányok közt lakó istenasszony forma” szentély j-lent meg előtte, s egyik jobb-, másik balfelel közbul veték őt. Szepen festi le a két istenno alakját, Voluptas természetel, nyajas beszédet, szépszinu és drága kevetes haját, ruháját; ide s tova néző villogó szemel tenyéiről mondja:

— — — — — béső tüzzel hatnak
Édes szerelmemre, forgással lángolnak;
Akar kit is torbe — látom — hajtának.“

Ellenben a virtusról megjegyzi, hogy:

„Egyszínü kontösbén inkább gyönyörködök,
Azzal szilgyisége (szelidsége) tisztán mutatódik.“

A beszédet nagy frissen, kevélyen Voluptas kezdö

gellenségét a törvénykönyvek holt belüiben foglalt szabadságok biztosították. Ma a gőzhajók, távirtdák és vasutak világában a függetlenség- és szabadságok más lényeges feltételei is vannak. A nemzetnek, mely hivatását betölteni akarja, a törvények tisztelete mellett, tanuloja kell: hogy szellemi, dolgoznia kell: hogy anyagi kincseket gyűjtösn, összetartónak kell lennie: hogy erős, a bünt ostromoznia kell: hogy erkölcsös lehessen; mert csak ekkor rendelkezik a valódi szabadság és függetlenség minden feltételeivel.

A jövő törvényhozás előtt igen sok és fontos feendő áll a belreformok terén a nemzet szellemi és anyagi felvirágzását czélszerű törvények hozatala által előmozdítani.

Általában:

pártolom a földmívelés, ipar és kereskedelem előmozdítását;

az ország kö- és vasúthálózatának czélszerű tovább fejlesztését, mert a forgalom növekedése az állami élet emelkedésének biztos fokát képezi;

pártolom továbbá igazságszolgáltatásunknak a hiányos rendeletek eljéte és a codificatio körében lehető tökéletesítését,

az országos népnevelés hathatós előmozdítását, a felsőháznak érdekképviselet alapján leendő alakítását,

a még fennmaradott regaléknak kárpótlás melletti eltörlését,

a teljes vallásszabadságot és egyenjogúságot, szélszortan fekvő mezoi gazdaságunk érdekében egy országos mezoi rendörési törvény vagy szabályzat életbeletetését;

akarom a honvédség intézményének az ország anyagi erejét túl nem terhelő fokozatos fejlesztését, és annak műszaki csapatokkal leendő fölszerelését;

továbbá egy önálló és független magyar bank előkészítését és felállítását;

végre a földado jelenlegi alapjául szolgáló catastralis munkálatok revisióját; mert az utóbbi években a forgalmi eszközök tökéletesbedése a földbirtok ertékének és jövedelmének az ország némely vidékein örvendetes emelkedését eredményezte, s így a régi catastralis munkálatok a földado kiváltésének tovább igazságos kulesául nem szolgálhatnak. Ott, hol országos költségen épített vasutak, csatornák és vízszabályozások a földbirtok jövedelmét emelték, igazságos, hogy a földado is emelkedjék, s ezáltal az ország más vidékein a földado igazságos kivételése és arányos leszállítása lehetővé váljék.

Különösen:

ígérem, hogy mindezen általánosan jelzett törvényhozási törekvéseknel a Székelyföldnek a forgalomból kizárt mostoha földirai fekvésére, termö képességére, népének jellemére, szokásaira, szükségleteire, anyagi és szellemi érdekeire kellő szorgalmat, figyelmet és tanulmányozást fordítok;

ígérem, hogy az országos költségvetések tárgyalásánál a szegény a dolgozó nép filéréiből egyetlen garast is könnyelműen meg nem szavazok;

továbbá a képviselőháznak nemcsak abban áll feladata, hogy törvényeket hozzon, hanem kötelessége egyuttal örködni hogy a szentesített törvények végrehajtásának; miután a hiányos törvényeknek is lelkiismeretes alkalmazása, a népnek nagyobb boldogságát eredményezik, mint a teljes törvények helytelen végrehajtása; ennélfogva

ígérem, hogy olyan kormányt — mely a törvényeket meg nem tartja és másokkal is meg nem tartatja — mint a nemzet ellenségét — pártolni nem fogom.

Végre keblı ügyeinkre nézve támogatást ígerek továbbra is azon már érvényre jutott józan demotratikus irányúnak, mely nyilvános életünk és közügyeink kezelé-

meg, de bármily sokat ígért is, Virtus rábeszélése gyöztöt amaz fölött, mire Voluptas

„ — — — — — fejét rázván felkészüle,
Fekete felhökben tölem elrepüle,
Álmat szememimöl reiteges elüle,
Íly csoda-látáson vérem is elhüle.“

A peroratióban kijelenti, hogy e művet az erdélyi ifjaknak írta, Isten bíraskodására hivatkozik, hogy azok javát öhajtvá vette kezébe a tollat. Öhajtván, ha közölök az erény házában minél többen lakoznának. Majd Sparta képét ujtvá fel emlékeztetésben, s némileg a rajta Báthori által ölkövetett méltatlanságra is czélozva, keserüen tör ki:

„It hazánkért bátor senki meg ne haljon;
Közönséges jóert neki csak jót adjon;
Romlott tagjaira oly irat ragasszon,
Kivel rút, halalos sebe ne üljön.“

De talam ilyen is ninosen tiz közöttünk;
Ha ki pedig támaszt véruknöl istenüök,
Érdemlett virtu-sa viseli elötünk:
Ördögnél is inkább reá irigyk-dünk.
Sem éjjel sem nappal adjt nem nyughatunk,
Átokkal, merreggel, vassal rajta vagyunk,
Hamis aruissal utána ballagunk...“ stb.

Ezen lényeges hibák okát a hiányos nevelésben keresi, hibául röja fel a nemességnek, hogy a:

sében mindenkinek születes, vallás és osztálykülönbség nélkül, megadni törekedett azon állást és szerepet, mely öt érdem, jellem és képességénél fogva méltán megilleti.

Killenben

nem ígérhetem a soárának azonnali leszállását, mert ez csak is a már nagyobb forgalmat biztosító és czélszerűen keresztül vitt kö- és vasúthálózat eredménye lehet.

nem ígérhetem a dohánymonopolium azonnali eltörlését, mert ezt előbb egy más annyi jövedelmel biztosító és a népet kevésbé terhelő módozattal kell helyettesíteni. Ez azonban nem oly könnyü dolog mint azt sokan képzelik. Európának azon országában, hol a monopolium fennáll — a nemzetgazdaságot tudományos férfai régen foglalkoznak az eltörlés kérdésével; a magyar kormány is szakértő férfiak által tanulmányoztatja azt; s részéről kijelentem, hogy mihielyt sikerült egy más, a népet kevésbé terhelő módozatot felfedezni; első leszek, ki a dohánymonopolium eltörlését megszavazom. Ebből azonban akár a jobboldal, akár a baloldal magának politikai tökélet nem formálhat. Ez egyszerűen az állam egyik meglehetésének kérdése, melyet sem igéretekkel, sem frázisokkal megoldani nem lehet.

Nem ígérhetek továbbá messzerü lehetlenségeket — milyének: „adót nem fizetünk, utat nem csinálunk és köztérhet nem fizetünk“ —féle frázisok, mindezek a népet a dolgok valódi állása iránt tévedésbe ejtik, jogosulatlan reményeket ébresztenek, keserü csalódásokkal és általános elégedetlenség eredményeznek.

Hasonló igéretekkel nem akarom választóim bizalmát kicsikarni; a fel-fősség súlyát inkább érzem, semhogy azt elviselni bírnam. Ígérjenek eljött azok, kik azt hiszik magukról, hogy a 400 tagon felül álló törvényhozó terület értelmes tárgyalás okosabbak, s ottan Plato utopiát megvalósíthatják.

Ezekben körvonalozom röviden álláspontomat, melyet én gválalásom e-ében elfogadni akarok. Ha a választók többsége ek bizalmával jelen is találkozik, azt mély kösznet és hálaival fogadom: ellenesében megnyusom azon reményben, hogy szüloföldemnek és a közügynek más tereit is szolgálhatók.

KÜLFÖLDI HIREK.

Madridban jelenleg nagy agitáció folyik arra nézve, hogy jövő év végén ott egy általános világiállítás hozassék létre. A madridi községtagok száma 12 millió reált ajánlott fel, a tartományok deputációja négy milliót.

A francia államtanács ujjaszervezésére vonatkozó javaslat tárgyalása előreláthatólag oly conflictus hoz létre a nemzetgyűlés kebelében, hogy Thiers hálomra szerint vissza akarva vonatni eme javaslatot, s kész lenne beérni a jelen állapottal. — Thiers 15 én Párisba rándult, s miután a Szt-György téren f-kvöz házat rövid szemle alá vette, a városház romjait keresse fel, hol a szajnai préfés s a municipális hivatalnokok fogadták jelentést terén neki ez épült újabb felépítése tárgyán. Thiers kónüljárta a városház romjait, s rövid ideig beszélgetvén a jelenlötakkal, a Palais-Roy-iba hajtott.

Berlinnek legközelebb újra uralkodo vendége lesz. Az olasz korona-örökösét várják, a ki Frigyes Karoly olaszországi látogatását viszonozza.

Napoleon herceggel mügyüjteménye a mult héten került el dásra Londonban s mintegy 360,000 frankot hozott be. A többek közt a 16 századot eredő olasz brouzról készült két mü egyike Bacchus, a másik Venust kezei eletnagyságban ábrázolva, 2770 fonton, egy Madonna Giovanni Bellinótól 600 fonton kelt el. — Napoleon császár két galahintája ez idő szorint Sheffieldben látható egy spekulatornak, ki azokat jelenleg mezevezető fogatokul

„Szép tudománytól fut, munkát fel nem veszen;
Nem tanul — azt mondja — mert pappá nem leszen;
Katonának sem jó, hogy hirt-nevet vegyen;
Szerencse próbálni Kolozsvárra megyen.“

Majd így folytatja:

„Klein az ifjak nem így élnek vala
— Mert én is regente voltam Korinthusba —
Menténék nagy messze idögen országra,
Csak hogy erkölcsüket szoktatnák v ritusra.
Most mihielyt serdüitet, jó-zogát eladja;
Sokáig az árrát ládában nem hagyja.
Hogy láda fenekén roszda meg ne fogja;
Hanem mig benne tart, erre leszen gondja.“

Végül inti azokat, kik a jóra törekedni akarnak, fogadják a szép virtus beszédet, s javítsák elöke munkával, s akkor — ugymond — mint a:

„Fényes nap világa ninos melegség nélkül:
Intésem sem leszen jóknál gyümölcs nélkül.“

Ennyit kívántam Petki János írói érdemeiről s műveiről ismertetésképen elmondani; ha sikerult az olvasóval az egy személyben államferfi, hadvezér és költő jelesünk életét csak több mozzanataiban is megismertetnem, fáradságom meg van jutalmazva.

